

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Институт за правне и друштвене науке

МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
ИЗАЗОВИ И ОТВОРЕНА ПИТАЊА
УСЛУЖНОГ ПРАВА
ТОМ 2

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
CHALLENGES AND OPEN ISSUES
OF SERVICE LAW
VOLUME 2

Уредник
ПРОФ. ДР ДРАГАН ВУЈИСИЋ

Крагујевац
2024.

ИЗАЗОВИ И ОТВОРЕНА ПИТАЊА УСЛУЖНОГ ПРАВА CHALLENGES AND OPEN ISSUES OF SERVICE LAW

Зборник научних реферата по позиву са Међународног научног скупа одржаног од 31. маја до 1. јуна 2024. године, на Правном факултету у Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.

Међународни научни одбор Мајског саветовања:

Проф. др Миодраг Мићовић, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу;
Проф. др Драган Гоцевски, Правни факултет "Јустинијан I", Универзитета "Кирил и Методије" Скопље, Република Северна Македонија; Prof. dr Miha Juhart, Pravni fakultet Univerziteta u Ljubljani, Republika Slovenija; Prof. dr Blanka Mateša, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Republika Hrvatska; Проф др Един Ризвановић, Правни факултет Универзитета "Џемал Биједић" у Мостару, Федерација БиХ; Проф. др Игор Камбовски, Правни факултет Универзитета „Гоце Делчев“ у Штипу, Република Северна Македонија; Prof. dr Željko Bartulović, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Republika Hrvatska; Проф. др Жељко Мирјанић, Правни факултет Универзитета у Бања Луци, Република Српска; Dr Evanthia Kardoulia School of Economics, Business and Computer Science of the Neapolis University Pafos Cyprus; Akademiker Dr. Wolfgang Rohrbach, ordentlicher Professor, Fakultät für Bildung, Kunst & Architektur - Department für Bauen und Umwelt - Donau-Universität Krems Österreich.

Програмски одбор Мајског саветовања:

Др Миодраг Мићовић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
Др Драган Вујисић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
Академик др Волфганг Рорбах, редовни професор Факултета за образовање, уметност и архитектуру - Одељење за изградњу и животну средину Универзитета Дунав Кремс, Аустрија
Др Матеја Ђуровић, редовни професор Краљевог колеџа у Лондону, Велика Британија
Др Бланка Матеша, ванредна професорка Правног факултета Свеучилишта у Сплиту, Хрватска
Др Катаржина Шћепанска, доценткиња Правног факултета Адам Мицкијевич у Познању, Пољска

ИЗДАВАЧ: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
Институт за правне и друштвене науке
Јована Цвијића 1, 34000 Крагујевац
телефон: (034) 306 513, 306 504
телефакс: (034) 306 540
е-пошта: faculty@jura.kg.ac.rs
веб: <http://.jura.kg.ac.rs>

РЕЦЕНЗЕНТИ Проф. др Миодраг Мићовић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
Проф. др Жељко Бартуловић, редовни професор
Правног факултета Свеучилишта у Ријеци, Хрватска
Проф. др Игор Камбовски, редовни професор
Правног факултета Универзитета „Гоце Делчев“ у
Штипу, Северна Македонија
Проф. др Џевад Дрино, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Зеници,
Федерација БиХ

ЗА ИЗДАВАЧА: Проф. др Снежана Соковић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу

УРЕДНИК: Проф. др Драган Вујисић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу

ШТАМПА: Графичка радња "кварк", Краљево

ТИРАЖ: 100

ISBN 978-86-7623-136-2

Штампање Зборника подржало Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије

*Др Надежда Љубојев, редовна професорка
Техничког факултета "Михајло Пупин"*

*Универзитета у Новом Саду
ORCID: 0000-0001-9991-6702*

*Др Маријана Дукић Мијатовић, ванредна професорка
Факултет техничких наука*

*Универзитета у Новом Саду
ORCID: 0000-0003-1327-0889*

Прегледни научни рад

УДК: 347.724

DOI: 10.46793/XXMajsko2.565L

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ ДРУШТВА СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ – КОМПАРАТИВНИ ПРЕГЛЕД*

Резиме

У раду аутори анализирају правни положај друштва са ограниченом одговорношћу, преваходно са аспекта оснивања и пословања друштва у упоредном праву. Независно од тога како је законски уређено, друштво с ограниченом одговорношћу има једнаке основне особине у различитим националним легислативама. Ово привредно друштво, које је самостално правно лице, има основни капитал, одговара за обавезе целокупном својом имовином, док чланови друштва не преузимају одговорност за обавезе друштва. Због својих обележја, друштво с ограниченом одговорношћу најучесталија је правна форма за оснивање малих и средњих предузећа у Европској унији. Искуства из пословне праксе показала су да управо бржи поступак код регистрације друштва, као и разлике при прописаном износу најнижег оснивачког капитала потребног за његово оснивање увелико утичу на избор земље чланице у којој ће се друштво основати. Неки правни системи прописују колико највише чланова може имати друштво са ограниченом

---

* Ово истраживање је подржано од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација (бр. уговора: 451-03-65/2024-03 од 26.01.2024) и кроз Правилник о расподели средстава остварених у научноистраживачкој делатности Техничког факултета "Михајло Пупин" (бр: 01-333/3.1).

Ово истраживање је подржано од стране Министарства науке, технолошког развоја и иновација (бр. уговора: 451-03-65/2024-03/200156) и Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду кроз пројекат "Научноистраживачки и уметничкоистраживачки рад истраживача у наставним и сарадничким звањима Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду" (бр: 01-3394/1).

одговорношћу. Такође, у неким земљама, поступак оснивања друштва са ограниченом одговорношћу строго је формалан. Аутори у раду посебно истичу да код једночланог друштва са ограниченом одговорношћу постоји могућност електронског оснивања. Методе које су аутори користили су упоредно правна, историјска и нормативна.

Кључне речи: друштво са ограниченом одговорношћу, легислативе ЕУ, компанијско право.

1. Увод

Друштво са ограниченом одговорношћу¹ као правна форма привредног друштва настало је у немачком правном систему. У Републици Србији друштво с ограниченом одговорношћу је друштво у коме један или више чланова друштва имају уделе у основном капиталу друштва, с тим да чланови друштва не одговарају за обавезе друштва осим у случајевима пробијања правне личности.² Друштво са ограниченом одговорношћу могу основати домаћа и страна физичка и правна лица – чланови друштва.³

Према томе, друштво је резултат директне немачке законодавне интервенције.⁴ Формирано као ванредна форма друштва капитала у којима се остварује нижи степен концентрације капитала него код акционарских друштава⁵ друштво с ограниченом одговорношћу брзо је постало врло честа правна форма за коју се привредници одлучују.⁶

Независно од тога да ли је и како законски уређено, друштво с ограниченом одговорношћу има једнаке основне особине у различитим националним легислативама. Ово привредно друштво, које је самостално правно лице, има основни капитал, одговара за обавезе целокупном својом

---

¹ Друштво с ограниченом одговорношћу (нем. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung* – GmbH, енг. *Private Limited*, фр. *Societe a responsabilitee*, итал. *societa a responsabilita limitata*).

² Чл. 139-244, Закона о привредним друштвима РС (Сл. гласник РС, бр. 36/11, 99/11, 83/14, 5/15, 44/18, 95/18, 91/19 и 109/21).

³ Чл. 139-244, Исто.

⁴ Васиљевић, М., *Компанијско право - Право привредних друштава*. Београд, 2012, стр. 159, 191; Барбић, Ј., *Право друштава, књига друга: друштва капитала*, Загреб, 2007, стр. 29; Schmidt, T., *Die Geschäftsführerbestellung imreformierten GmbH-Recht, Eignungskriterien und Gesellschafterhaftung nach dem MoMiG*, Hamburg: Dr. Kovač GmbH, 2011, pp. 60, etc; Горенц, В., Слакопер, З., Филиповић, В., Брканић, В., *Коментар Закона о трговачким друштвима*. Загреб, 2004, стр. 566.

⁵ Царић, С. В., *Друштво са ограниченом одговорношћу у нашем праву*, Право - теорија и пракса, 15(3)/1998, стр. 11.

⁶ Шогоров, С., *Друштво с ограниченом одговорношћу: појам и основне карактеристике*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 26(1-2)/1992, стр. 135.

имовином, док чланови друштва не преузимају одговорност за обавезе друштва."⁷

Различити регулаторни оквири у националним законодавствима држава чланица Европске уније често представљају препреке у обављању прекограничног пословања. Употреба инструмената боље регулативе Комисије је још један начин да се осигура даље укључивање одрживог развоја у европске политике.⁸ Неједнако утврђени стандарди у подручју права друштава, посебно у погледу правних форми предвиђених за обављање промета роба и пружање услуга, отежавају слободно кретање привредних друштава међу државама чланицама Европске уније заштићено институтом слободе пословног настањивања.⁹ Динамична догађања у привреди и тржишта капитала захтевају константну модернизацију прописа и прилагођавање тренутним захтевима како у националним законодавствима, тако и на нивоу Европске уније као јединственог тржишта.¹⁰

Уз уредбе и директиве, као инструменте секундарног законодавства Европске уније¹¹ не малу улогу при остваривању слободе пословног настањивања, као једне од привилегија држава чланица Европске уније и уједначавању права друштава унутар Европске уније, има и пракса Европског суда. Најугицајније пресуде Европског суда у погледу остваривања слободе пословног настањивања свакако су оне у случајевима *Centros*¹² 1999. године, *Überseering*¹³ 2002. године, *Inspire Art*¹⁴ 2003. године, те *SEVIC Systemс*¹⁵ 2005. године. Наведеним судским пресудама потврђена је правна способност привредних друштава у свакој од држава чланица Европске уније без обзира према којем националном законодавству је основано и забрањена

---

⁷ Дукић Мијатовић, М., *Друштво са ограниченом одговорношћу: компаративни преглед*, Европско законодавство, 16(55)/2016, стр. 171-183.

⁸ Simonelli, F., Jacob, N., *Can We Better the European Union Better Regulation Agenda?*, European Journal of Risk Regulation, 12(4)/2021, pp. 849-860. doi:10.1017/err.2021.40.

⁹ Хорак, Х., Думанчић, К., Пецотић Кауфман, Ј., *Увод у еуропско право друштава*, Загреб, 2010, стр. 103.

¹⁰ Дукић Мијатовић, М., Гонгета, С., *Правна заштита пословне тајне у Европској унији*, Култура полиса, 12(28)/2015, стр. 199-211.

¹¹ Разликујемо примарно и секундарно законодавство у оквиру Европске уније при чему примарно законодавство чини Уговор о оснивању Европске заједнице (Лисабонски уговор енг. *Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community*, OJ C, 306, 17.12.2007, ступио на снагу 1.12.2009).

¹² 9.03.1999, C-212/97.

¹³ 5.11.2002, Rs. C-208/00.

¹⁴ 30.9.2003, Rs. C-167/01.

¹⁵ 13.12.2005 Rs. C-411/03.

дискриминаторна примена националних прописа према друштвима основаним у другој држави чланици.¹⁶

Према Уговору о оснивању Европске заједнице привредним друштвима сматрају се друштва основана на основу грађанског или привредног права, заједно са задружним друштвима, као и друга правна лица регулисана јавним или приватним правом, осим оних непрофитних.¹⁷ Осим хармонизације правних прописа, Европска унија има задатак и израду нових облика привредних друштава који немају за улогу заменити постојеће правне облике у националним законодавствима, већ привредницима пружити слободан избор привредног друштва у складу с моделима предвиђенима у националном законодавству сваке од држава чланица.¹⁸ Тако су већ деценијама предвиђени неки наднационални облици друштава у Европској унији.

2. Правне карактеристике друштва са ограниченом одговорношћу

Искуства из пословне праксе показала су да управо бржи поступак код регистрације друштва, као и разлике при прописаном износу најнижег оснивачког капитала потребног за његово оснивање увелико утичу на избор земље чланице у којој ће се друштво основати.¹⁹ Тако на пример, немачки Савезни парламент (*Bundestag*) усвојио је 28. јуна 2008. године предлог закона намењеног модернизацији немачког компанијског права. *Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG)* што представља

---

¹⁶ Дукић Мијатовић, М., *Компанијско право Републике Србије – савремене тенденције развоја и институти комуитарног права*, Београд, 2023, стр. 13.

¹⁷ Чл. 48. ст. 1. и 2. Уговора; исто и Хорак, Х., Думанчић, К., Пецотић Кауфман, Ј., *нав. дело*, стр. 104.

¹⁸ Guidotti, R., *The European private company: the current situation*, German Law Journal, 13(3)/2012, p. 33.

¹⁹ Becht, M., Mayer, C., Wagner, H. F., *Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry*, Journal of Corporate Finance, 14(3)/2008, p. 242; исто и: Beurskens, M., Noack, U., *Of tradition and change-the modernization of the German GmbH in the face of European competition*, CBC 0037, 07, 2008, p. 5.; Hornuf, L., Eidenmüller, H., Engert, A., Braun, R., *Does Charter Competition Foster Entrepreneurship? A Difference-in-Difference Approach to European Company Law Reforms*, A Difference-in-Difference Approach to European Company Law Reforms (May 1, 2011). ECGI-Finance Working Paper, (308), 2011. Eckardt, M., *The European Private Company: Do we need another 28th private company law form in the EU? On regulatory competition of corporate law*, On Regulatory Competition of Corporate Law (June 15, 2012). Discussions on Estonian economic policy: Theory and practice of economic policy, 20(1)/2012, pp. 39-57.

преокрет у регулативи оснивања најчешће биране форме привредног друштва у Немачкој.²⁰

Оно што друштво с ограниченом одговорношћу чини најчешће бираном формом привредног друштва је његова правна еластичност због које омогућује остваривање различитих циљева па је до 2007. године у Немачкој основано готово милион друштава с ограниченом одговорношћу.²¹

За разлику од Немачке, у енглеском компанијском праву приватним компанијама (затворена друштва – *Ltd.*) сматрају се друштва која испуњавају три карактеристике: број чланова лимитиран је на педесет, ограниченост у преносу акција или удела и забране објаве јавног позива за упис и уплату акција или удела. Основни легислативни оквир за оснивање привредних друштава у Великој Британији је *Companies Act* модернизован 2006. године. *Private company limited by shares*, скраћено *Limited* или *Ltd.* је енглеска форма друштва с ограниченом одговорношћу и одликује га једноставност и ниски трошкови при оснивању. Одговорност његових чланова везана је за потпуну уплату оснивачког капитала. У периоду од 2003. до 2006. године у Великој Британији основано је преко 67.000 нових *Ltd*-а из других чланица Европске уније при чему је највећи уплив био управо из Немачке, затим Француске, Холандије и Норвешке.²² До тада веома упрошћено, оснивање *Ltd*-а додатно је поједностављено реформом британског *Companies Act*-а 2006. године.

Међутим, оно што је ново у немачком правном уређењу друштва с ограниченом одговорношћу, а представља дугогодишњу традицију²³ енглеског система је употреба унапред предвиђених образаца приликом оснивања друштва. *MoMiG*-ом је, омогућено једноставније оснивање Мини друштва с ограниченом одговорношћу употребом образаца (нем. *Musterprotokoll*). Уз ограничене ситуације могућности коришћења *Musterprotokoll*-а, немачки законодавац остао је при захтеву овере од стране јавног бележника и потпису свих оснивача.²⁴

MoMiG не прописује најмањи број оснивача и као и код класичног друштва с ограниченом одговорношћу, за оснивање Мини друштва с ограниченом одговорношћу довољно је једно лице као оснивач, што је случај и с енглеским друштвима.

---

²⁰ Bachmann, G., *Introductory Editorial: Renovating the German Private Limited Company-Special Issue on the Reform of the GmbH*, German law journal, 9(9)/2008, p. 1063.

²¹ Beurskens, M., Noack, U., *The reform of German private limited company: is the GmbH ready for the 21st century?*, German law journal, 9(9)/2008, p. 1069.

²² Becht, M., Mayer, C., Wagner, H., *нав. чланак*, стр. 242.

²³ Чл. 139-244, Закона о привредним друштвима РС.

²⁴ § 2 (1) GmbHG.

Енглески законодавац није прописао максималан број чланова друштва²⁵ док су у немачком облику друштва с ограниченом одговорношћу дозвољена највише три члана, који могу бити било физичка било правна лица.²⁶ Обе форме привредног друштва могуће је основати с минималним оснивачким капиталом и у врло кратком периоду. Оснивачки капитал *Ltd*-а износи 1 фунту, а за Мини друштво с ограниченом одговорношћу 1 евро. Мини друштва с ограниченом одговорношћу имају обавезу вођења законских резерви у износу ¼ годишње финансијске добити код које треба усмерити на повећање основног капитала до 25.000 евра и након тога је могућа трансформација у класично друштво с ограниченом одговорношћу без промене пословног имена. Обавеза задржавања добити у форми законских резерви има сврху да буде параметар сигурности да је Мини друштво с ограниченом одговорношћу, кроз пословање способно да достигне пуни износ оснивачког капитала потребног за класично друштво с ограниченом одговорношћу, што није случај код *Ltd*-а.²⁷

Немачки законодавац при оснивању Мини друштва с ограниченом одговорношћу не допушта уплате удела у стварима, а енглески законодавац допушта унос ствари и новца, чак прихвата обећање да ће се одрадити услуга за друштво или неког другог као улог у друштво. При оснивању Мини друштва с ограниченом одговорношћу удели морају бити уплаћени у целости и пре регистрације друштва (§ 5а (2)).

Енглески законодавац овакву обавезу прописује само за тзв. *public companies*. У погледу одговорности чланова друштва она је као и код класичног друштва с ограниченом одговорношћу ограничена па и Мини друштво с ограниченом одговорношћу као друштво капитала за обавезе одговара целом својом имовином. У случају инсолвентности, члан Мини друштва с ограниченом одговорношћу ће у ретким случајевима одговарати својом приватном имовином док прописи *Ltd*-а омогућују и такав начин поступања.²⁸

Оснивачки акт у готово свим државама чланицама Европске уније, па и у Републици Србији је уговор о оснивању.²⁹ Наш законодавац је до измена Закона о привредним друштвима, као и енглески законодавац, захтевао и постојање статута уз уговор о оснивању као оснивачки акт. Међутим, обе земље

---

²⁵ Ипак, француски законодавац је и после реформи друштва с ограниченом одговорношћу остао при ставу и регулативи да највећи број чланова друштва не сме премашити бројку сто. (Code de commerce, Art. L223-3).

²⁶ Henry, N., *Public international cooperative law* In: Cracogna D, Fici A, Henry N (eds), *International handbook of cooperative law* (pp. 65-88). Berlin; Heidelberg: Springer, 2013.

²⁷ der Bundesregierung, E. Z. G., *Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG)*, Bundestags-Drucksache, 16(6140)/2007, pp. 25-32.

²⁸ Дукић Мијатовић, М., *Друштво са ограниченом ...*

²⁹ Поред оснивачког акта друштво с ограниченом одговорношћу може имати и уговор чланова друштва. Важно је нагласити да у случају несагласности оснивачког акта и уговора чланова друштва, предност има оснивачки акт као једини конститутивни акт друштва.

су одустале од тога. Енглеска је од обавезе доношења статута одустала модернизацијом *Companies Act*-а 2006. године, а разлог за то било је непотребно постојање два акта који на идентичан начин уређују исте ствари везане за друштво.

Омогућавање оснивања једночланих друштава се захтева у праву Европске уније, као обавеза свих националних законодавстава.³⁰ “Ради се о норми чл. 2. Директиве 2009/102/ЕЗ из подручја права трговачких друштава о друштвима с ограниченом одговорношћу с једним чланом³¹ из 2009. године. Уосталом, још је XII Директивом компанијског права о једночланим друштвима са ограниченом одговорношћу (89/667/ЕЕЦ), из 1989. године, била прописана могућност оснивања овог облика д.о.о.-а у циљу излагања у сусрет потребама мањих предузетника. У новије вријеме се, међутим, јавља тренд даље симплификације норми које се односе на оснивање и пословање д.о.о.-ова уопште, и то на два начина, поједностављењем законског уређења постојећих д.о.о.-ова, као и увођењем новог подтипа поједностављеног д.о.о.-а. Овај тренд је, такође, узет у обзир и на наднационалном нивоу, тј. у приједлозима директива Европске уније који су се појавили у последњих петнаест година.”³²

У нашем праву, основни капитал друштва износи најмање 100,00 динара, осим ако је посебним законом предвиђен већи износ основног капитала за друштва, која обављају одређене делатности. Члан друштва стиче удео у друштву сразмерно вредности његовог улога у укупном основном капиталу друштва, осим ако је оснивачким актом при оснивању друштва или једногласном одлуком скупштине одређено другачије.³³ Зато се у нашој теорији сматра да “Република Србија са својом правном регулативом друштва с ограниченом одговорношћу конкурише осталим државама у региону па и земљама чланицама Европске уније, а у поступку приступања Европској унији такође пролази фазу прилагођавања правној тековини Европске уније. Изменама одредби о избору монистичког или дуалистичког система управљања и смањењем оснивачког капитала израженог у националној валути

---

³⁰ Једночлано привредно друштво омогућују и француско, немачко, аустријско, хрватско, швајцарско, енглеско и мађарско право. Овакав концепт једночланог друштва са ограниченом одговорношћу прихваћен је и на нивоу Европске уније.

³¹ Directive 2009/102/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 in the area of company law on single-member private limited liability companies, *Official Journal of the European Union*, L 186/80, 11. July 2009.

³² Васиљевић, З., *Реформски процеси у вези са друштвима са ограниченом одговорношћу у праву Европске уније и њених држава чланица*, Зборник радова Правног факултета у Новм Саду, 56(4)/2022, стр. 1171-1190.

³³ Види више: Марјански, В. Ж., *Финансирање друштва с ограниченом одговорношћу уплатом односно уношењем улога - основна правна обележја, компанијскоправне и порескоправне предности и недостаци*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 56(3)/2022, стр. 723-744.

(100 динара) успешно се сместила на садашње, али и будуће економско тржиште у односу на конкуренцију.”³⁴

Наш законодавац, такође, предвиђа да члан друштва може имати само један удео у друштву. Ако члан друштва стекне више удела, ти удели се спајају и заједно чине један удео. Улози могу бити новчани и неновчани и изражавају се у динарима. Ако се уплата новчаног улога врши у иностраној валути динарска противредност улога обрачунава се по средњем курсу Народне банке Србије на дан уплате улога. Удели нису хартије од вредности.

„Анализирајући неколико упоредноправних решења (право Немачке³⁵, право Аустрије³⁶, право Хрватске³⁷) у вези са обавезом чланова да врше додатне уплате друштву долазимо до закључка да у поменутиим правним системима треба разликовати два момента: стварање правног основа тј. успостављање могућности увођења обавезе на додатне уплате, што се чини оснивачким актом и утврђивање и обликовање конкретне обавезе чланова, што се чини доношењем посебне скупштинске одлуке којом чланови преузимају конкретну обавезу вршења додатних уплата.

Због тога се сматра да у упоредно правним решењима могућност успостављања обавезе чланова на додатне уплате, мора претходно бити утврђена оснивачким актом друштва, јер није довољно само постојање законске могућности за успостављање ове обавезе.³⁸ Аутор истиче да: „У том смислу, оснивачким актом успоставља се могућност тј. правни основ увођења обавезе вршења додатних уплата. То, међутим, не мора бити утврђено искључиво првобитним оснивачким актом, већ је исти правни основ могуће створити и изменама и допунама оснивачког акта уз сагласност свих чланова друштва. Конкретна обавеза, међутим, коју преузимају чланови друштва, утврђује се и обликује на основу посебне одлуке скупштине друштва чији је правни основ доношења претходно предвиђен оснивачким актом. У складу са тим посебна одлука скупштине друштва о утврђивању обавезе чланова мора

---

³⁴ Гонгета, С., *Промјене регулаторног оквира њемачког друштва с ограниченом одговорношћу као посљедица регулаторне конкуренције у подручју права друштава међу државама чланицама Еуропске уније*, Зборник Правног факултета Свеучилишта у Риједи, вол. 35, бр. 2/2014, стр. 819 – 849.

³⁵ Више за право Немачке Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung 20. April 1892, RGBI. S. 477... Zuletzt geändert durch Art. 15 Abs. 23 G v. 04.05.2021 I 882 (dalje u fusnotama: GmbHG Nemačke), § 26-28.

³⁶ Више за право Аустрије Gesetz vom 6. März 1906, RGBI 58 über Gesellschaften mit beschränkter Haftung, RGBI 58/1906... BGBl. I Nr. 71/2018 (dalje u fusnotama: GmbHG Austrije) § 72-74.

³⁷ Чл. 391 Закона о трговачким друштвима РХ, Народне новине, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22 и 8/23.

³⁸ Марјански, В. Ж. *Обавеза вршења додатних уплата у друштву с ограниченом одговорношћу*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 55(3)/2021, стр. 869-895.

бити обликована (формулисана) у складу са оснивачким актом. Уколико могућност успостављања ове обавезе чланова није предвиђена у оснивачком акту, скупштина друштва не може донети пуноважну одлуку о обавези чланова на додатне уплате.³⁹ Наш домаћи компанијски закон не разликује стварање правног основа тј. успостављање могућности за увођење обавезе додатних уплата од утврђивања и обликовања (формулисања) конкретне обавезе чланова друштва на додатне уплате.

Закон о тржишту капитала предвиђа да се удели не могу стицати, нити се њима може располагати упућивањем јавне понуде.⁴⁰ Наш законодавац предвиђа и да је преносилац удела у обавези да пре преноса удела трећем лицу, свој удео понуди свим другим члановима друштва. Удео може припадати већем броју лица (сувласници удела). Сувласници удела своја права гласа по основу удела остварују преко једног заједничког пуномоћника, о чијем идентитету су дужни да обавесте друштво. Члан друштва који користи право прече куповине обавезан је да у писаној форми обавести преносиоца удела о прихватању понуде у целости, у року од 30 дана од дана пријема понуде, осим ако је други рок, али не дужи од 90 дана од дана пријема понуде предвиђен оснивачким актом.⁴¹

„Према нашем Закону о привредним друштвима, члан се не одриче свог удела (чланства у друштву) у корист друштва јер на основу датог овлашћења не долази до стицања сопственог удела, уколико удео не буде продат до истека законом утврђеног рока за продају удела. Уколико удео не буде продат, удео, супротно решењима из упоредног права, неће припасти друштву, већ ће и даље остати у власништву члана, све док се евентуално не спроведе поступак искључења тог члана из друштва. И у том погледу је јасно да наш законописац није разумео суштину института „права абандона“. Право абандона је у упоредном праву установљено ради заштите права чланова друштва у оним случајевима када је у оснивачком акту предвиђена обавеза на додатне уплате која није унапред ограничена по свом износу.“⁴²

Улог се приликом оснивања друштва с ограниченом одговорношћу не мора уплатити односно унети, већ се мора само уписати, а у оснивачком акту се мора одредити у ком року ће члан друштва уплатити односно унети улог. Рок за уплату не може бити дужи од 5 година и рачуна се од дана доношења оснивачког акта. Друштво не може узети у залог удео члана друштва у том друштву. У вези са враћањем додатних уплата, према нашем Закону о привредним друштвима, додатне уплате се могу вратити члановима само уколико та финансијска средства нису неопходна за

---

³⁹ Исто, стр. 869-895.

⁴⁰ Закон о тржишту капитала, Сл. гласник РС, бр. 129/21.

⁴¹ Дукић Мијатовић, М., *Друштво са ограниченом ...*

⁴² Марјански, В., *Обавеза вршења ...*, стр. 869-895.

покриће губитака друштва или за намирење поверилаца друштва. Оснивачки акт друштва садржи: лично име и пребивалиште, односно пословно име и седиште чланова друштва; пословно име и седиште друштва; претежну делатност друштва; укупан износ основног капитала друштва; износ новчаног улога, односно новчану вредност и опис неновчаног улога сваког члана друштва; време уплате, односно уношења улога у основни капитал друштва; удео сваког члана друштва у укупном основном капиталу изражен у процентима и одређивање органа друштва и њихових надлежности.⁴³

Ако оснивачки акт не садржи одредбе о надлежностима органа друштва, органи друштва имају надлежности предвиђене Законом о привредним друштвима.

Својство члана друштва стиче се даном регистрације власништва над уделом у складу са законом.⁴⁴

3. Предности електронског оснивања друштва са ограниченом одговорношћу

Од 17. маја 2023. године регистрациона пријава оснивања привредног друштва, и то друштва са ограниченом одговорношћу (ДОО), акционарског друштва (АД), командитног друштва (КД) и ортачког друштва (ОД) се Регистру привредних субјеката Агенције за привредне регистре може поднети искључиво електронским путем.⁴⁵ До тада се ова процедура односила на једночлана друштва са ограниченом одговорношћу.⁴⁶ Управо синергично са трендом дигитализације пословања, почела је примена чл. 9. ст. 2. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре⁴⁷, који прописује обавезну електронску регистрацију оснивања привредних друштава. Ово се не односи на оснивање предузетника, јер осим електронског могуће је и даље предати документацију писмено.

---

⁴³ Fici, A., *Italy* In: Cracogna D., Fici A., Henry H. (eds), *International handbook of cooperative law*. (pp. 479-502). Heidelberg: Springer, 2013, doi: 10.1007/978-3-642-30129-2.

⁴⁴ Након спровођења правних радњи и сачињавања конститутивног акта, сваки од оснивача оверава код суда свој потпис на акту. После овере потписа оснивача на уговору, односно одлуци о оснивању, ако се ради о једном оснивачу, приступа се регистрацији друштва.

⁴⁵ <https://www.apr.gov.rs/usluge/eservisi/eregistracija-osnivanja-privrednog-drustva.2405.html> приступ 1.4.2024.

⁴⁶ Škorić, S., *The application of digital technology in business registration*, *Право - теорија и пракса*, 37(4)/2020, стр. 1-12.

⁴⁷ Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре (Сл. гласник РС, бр. 99/2011, 83/2014, 31/2019 и 105/2021).

„Последњи корак у развоју процеса електронске регистрације на нивоу Европске уније представља Директива 2019/1151 о употреби дигиталних алата и процедура у компанијском праву (у даљем тексту: Директива 2019/1151), из 2019. године, која представља допуну Директиве 2017/1132.31 Ова Директива се наслања на Уредбу (ЕУ) бр. 910/2014 Европског парламента и Вијећа Европе од 23. јула 2014. о електронској идентификацији и услугама повјерења за електронске трансакције на унутрашњем тржишту, у погледу инструмената за установљење идентитета оснивача, али такође и проширује круг електронских средстава идентификације изван оних одређених наведеном Уредбом. У ствари, Директива 2019/1151 наставља идеју креирану приједлогом СУП Директиве да се омогући потпуна електронска регистрација без физичког присуства оснивача, али овај пут не само за једночлана друштва са ограниченом одговорношћу, већ за сва привредна друштва.“⁴⁸

Нужност постојања и развоја дигиталне економије јесте кохезионо повезано са стањем информационог друштва на једном економском простору. У том домену, дигитална економија се ослања на степен развоја информационог друштва једног тржишта, будући да њен прогресивни развој јесте претходно детерминисан степеном развоја самог информационог друштва. Данас је ова паралела научно и стручно верификована, те развој дигиталне економије једног друштва јесте у међузависној вези са самим развојем информационог друштва.⁴⁹

У теорији се истиче „Државе чланице могу, сходно чл. 13г ст. 1 тач. 2 Директиве 2019/1151, одлучити да ограниче могућност оснивања путем интернета само на друштва са ограниченом одговорношћу.“⁵⁰

Такође, Директивом 2019/1151 се отклања и дилема која је представљала главни разлог отпора нотара предлогу СУП Директиве. Аутор Васиљевић у том смислу износи: „Наиме, у чл. 13ц ст. 2 Директиве 2019/1151 прописано је да се њоме не доводе у питање поступци и захтјеви утврђени националним правом, укључујући оне који се односе на правне поступке за састављање акта о оснивању, под условом да је могуће оснивање привредног друштва путем интернета. Дакле, нотари могу бити укључени и у овакав поступак регистрације привредних друштва. То је изричито наглашено и у чл. 13г ст. 4 тач. ц Директиве 2019/1151. Потпуна електронска регистрација, коначно, подразумијева да и плаћања буду учињена електронским путем (судске таксе, услуге нотара, и сл.), као и да се доказ о извршеној уплати може пружити онлине.“⁵¹

---

⁴⁸ Васиљевић, З., *нав. чланак*, стр. 1171-1190.

⁴⁹ Дукић Мијатовић, М., Мирковић, П., *Дигитална економија и информационо друштво - домет и приступ правне регулације*, Економија: теорија и пракса, 15(2)/2022, стр. 53-70.

⁵⁰ Васиљевић, З., *нав. чланак*, стр. 1171-1190.

⁵¹ *Исто*.

4. Закључак

Независно од тога како је законски уређено, друштво с ограниченом одговорношћу има једнаке основне особине у различитим националним легислативама. Ово привредно друштво, које је самостално правно лице, има основни капитал, одговара за обавезе целокупном својом имовином, док чланови друштва не преузимају одговорност за обавезе друштва.

Због својих обележја, друштво с ограниченом одговорношћу најучесталија је правна форма за оснивање малих и средњих предузећа у Европској унији. Оно што друштво с ограниченом одговорношћу чини најчешће бираном формом привредног друштва је његова правна еластичност због које омогућује остваривање различитих циљева.

Неки правни системи прописују колико највише чланова може имати друштво са ограниченом одговорношћу. Закон о привредним друштвима више не предвиђа одредбу о ограничењу максималног броја чланова овог друштва, тако се кроз измену ове одредбе види развој правне регулативе друштва са ограниченом одговорношћу у Републици Србији и прилагођавање новијим правним решењима која се предвиђају у упоредно правним системима.

У неким земљама, поступак оснивања друштва са ограниченом одговорношћу строго је формалан. Од 17. маја 2023. године регистрациона пријава оснивања свих привредних друштава, па и друштва са ограниченом одговорношћу је електронска, мада је до тада била предвиђена за једночлана друштва са ограниченом одговорношћу. Дигитализација и у овој области сигурно ће довести до још ефикаснијег пословања, јер су управо искуства из пословне праксе показала су да управо бржи поступак код регистрације друштва, као и разлике при прописаном износу најнижег оснивачког капитала потребног за његово оснивање, увелико утичу на избор земље чланице у којој ће се друштво основати.

Важно је да модерна и динамична кретања у привреди прати адекватан регулаторни оквир правних форми за обављање пословне делатности. Праћење најбољих правних решења из правних система држава чланица Европске уније задржаће Републику Србију конкурентном на унутрашњем тржишту Европске уније и привлачном иностраним улагачима.

*Nadežda Ljubojev, Ph.D., Full-time Professor
Technical Faculty „Mihajlo Pupin" Zrenjanin
University of Novi Sad*

*Marijana Dukić Mijatvić, Ph.D., Associate Professor
Technical Faculty „Mihajlo Pupin" Zrenjanin
University of Novi Sad*

LEGAL STATUS OF LIMITED LIABILITY COMPANY - COMPARATIVE OVERVIEW

Summary

In the paper, the authors analyze the legal position of the limited liability company, primarily from the aspect of the establishment and operation of the company in comparative law. Regardless of how it is legally regulated, a limited liability company has the same basic characteristics in different national legislations. This company, which is an independent legal entity, has a basic capital and is responsible for obligations with all its assets. In contrast, the members of the company do not assume responsibility for the company's obligations. Due to its characteristics, the limited liability company is the most common legal form for the establishment of small and medium-sized enterprises in the EU. Experiences from business practice have shown that the faster procedure for registering a company and differences in the prescribed amount of the lowest founding capital required for its establishment greatly influence the choice of the member state in which the company will be established. Some legal systems prescribe the maximum number of members a limited liability company can have. Also, in some countries, establishing a limited liability company is strictly formal. In the paper, the authors particularly point out that there is a possibility of electronic incorporation in the case of a single-member company with limited liability. The methods used by the authors are comparatively legal, historical and normative.

Key words: *limited liability company, European Union legislations, company law.*

Литература

- Bachmann, G., *Introductory Editorial: Renovating the German Private Limited Company- Special Issue on the Reform of the GmbH*, German law journal, 9(9)/2008.
Барбић, Ј., *Право друштвава, књига друга: друштва капитала*. Загреб, 2007.

- Becht, M., Mayer, C., Wagner, H. F., Where do firms incorporate? Deregulation and the cost of entry, *Journal of Corporate Finance*, 14(3)/2008.
- Beurskens, M., Noack, U., *Of tradition and change-the modernization of the German GmbH in the face of European competition*, CBC 0037, 07, 2008..
- Beurskens, M., Noack, U., *The reform of German private limited company: is the GmbH ready for the 21st century?* *German law journal*, 9(9)/2008.
- Васиљевић З., *Реформски процеси у вези са друштвима са ограниченом одговорношћу у праву Европске уније и њених држава чланица*, Зборник радова Правног факултета, Нови Сад, 56(4)/2022.
- Васиљевић, М., *Компанијско право - Право привредних друштава*. Београд, 2012.
- Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung 20. April 1892, RGBl. S., Zuletzt geändert durch G v. 04.05.2021.
- Gesetz vom 6. März 1906, RGBl 58 über Gesellschaften mit beschränkter Haftung, RGBl 58/1906... BGBl. I Nr. 71/2018. .
- Горенц, В., Слакопер, З., Филиповић, В., Брканић, В., *Коментар Закона о трговачким друштвима*, Загреб, 2004.
- Гонгета, С., *Промјене регулаторног оквира њемачког друштва с ограниченом одговорношћу као последица регулаторне конкуренције у подручју права друштава међу државама чланицама Еуропске уније*, Зборник Правног факултета Свеучилишта у Ријеци, вол. 35, бр. 2/2014.
- Guidotti, R., *The European private company: the current situation*, *German Law Journal*, 13(3)/2012.
- der Bundesregierung, E. Z. G., *Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG)*, Bundestags-Drucksache, 16(6140)/2007.
- Directive 2009/102/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 in the area of company law on single-member private limited liability companies, *Official Journal of the European Union*, L 186/80, 11. July 2009.
- Directive (EU) 2019/1151 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law. *OJ L* 186, 11.7.2019, p. 80–104.
- Директива о прекограничним променама правне форме, припајањима и поделама (Directive (EU) 2019/2121 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards cross-border conversions, mergers and divisions, *OJ L* 321, 12. 12. 2019, Available at: <https://europa.eu>.
- Дукић Мијатовић, М., *Компанијско право Републике Србије – савремене тенденције развоја и институти комунитарног права*. Београд, 2023.
- Дукић Мијатовић, М., *Друштво са ограниченом одговорношћу: компаративни преглед*, Европско законодавство, 16(55)/2016.
- Дукић Мијатовић, М., Гонгета, С., *Правна заштита пословне тајне у Европској унији*, *Култура полиса*, 12(28)/2015.
- Дукић Мијатовић М., Љубојев Н., *Утицај директних страних инвестиција на привредни раст Србије у светлу легислативних реформи*, Зборник радова: Услуге и права корисника, Крагујевац: 2020.
- Дукић Мијатовић, М., Мирковић, П., *Дигитална економија и информационо друштво - домет и приступ правне регулације*, *Економија: теорија и пракса*, 15(2)/2022.
- Eckardt, M., *The European Private Company: Do we need another 28th private company law form in the EU? On regulatory competition of corporate law*, *On Regulatory Competition of*

- Corporate Law (June 15, 2012). Discussions on Estonian economic policy: Theory and practice of economic policy, 20(1)/2012.
- Марјански, В. Ж., *Обавеза вршења додатних уплата у друштву с ограниченом одговорношћу*, Зборник радова Правног факултета, Нови Сад, 55(3)/2021.
- Марјански, В. Ж., *Финансирање друштва с ограниченом одговорношћу уплатом односно уношењем улога - основна правна обележја, компанијскоправне и порескоправне предности и недостаци*, Зборник радова Правног факултета, Нови Сад, 56(3)/2022.
- Schmidt, T., *Die Geschäftsführerbestellung im reformierten GmbH-Recht, Eignungskriterien und Gesellschafterhaftung nach dem MoMiG*, Hamburg: Dr. Kovač GmbH, 2011.
- Simonelli, F., Iacob, N., *Can We Better the European Union Better Regulation Agenda?*. European Journal of Risk Regulation, 12(4)/2021.
- Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community, OJ C, 306, 17.12.2007.
- Fici, A. *Italy*, In: Cracogna D., Fici A., Henry H. (eds), International handbook of cooperative law, Heidelberg: Springer, 2013, doi: 10.1007/978-3-642-30129-2
- Fici, A., *Models and Trends of Social Enterprise Regulation in the European Union*, In: Peter, H., Vargas Vasserot, C., & Alcalde Silva, J. (eds), The International Handbook of Social Enterprise Law, Springer: Cham., 2023, https://doi.org/10.1007/978-3-031-14216-1_8
- Henry, H., *Public international cooperative law* In: Cracogna D., Fici A., Henry H (eds), International handbook of cooperative law, Berlin; Heidelberg: Springer, 2013.
- Horak, H., Dumančić, K., Pecotić Kaufman, J., *Увод у еуропско право друштвава*. Загреб, 2010.
- Hornuf, L., Eidenmüller, H., Engert, A., Braun, R., *Does Charter Competition Foster Entrepreneurship? A Difference-in-Difference Approach to European Company Law Reforms*, A Difference-in-Difference Approach to European Company Law Reforms (May 1, 2011). ECGI-Finance Working Paper, (308) 2011.
- Царић, С. В., *Друштво са ограниченом одговорношћу у нашем праву*, Право - теорија и пракса, 15(3)/1998.
- Škorić, S., *The application of digital technology in business registration*, Право - теорија и пракса, 37(4)/2020.
- Шогоров, С., *Друштво с ограниченом одговорношћу: појам и основне карактеристике*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 26(1-2)/1992.

Правни извори

- Закон о привредним друштвима Републике Србије, (Сл. гласник РС, бр. 36/11, 99/11, 83/14, 5/15, 44/18, 95/18, 91/19 и 109 /21).
- Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре (Сл. гласник РС, бр. 99/2011, 83/2014, 31/2019 и 105/2021)
- Закон о трговачким друштвима РХ, Народне новине, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22 и 8/23.
- Закон о тржишту капитала, (Сл. гласник РС, бр. 129/21).